

Bakgrunn for vedtak

Leirdalselva kraftverk

Rana kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Miljøkraft Nordland AS
Referanse	
Dato	03.07.2015
Notatnummer	KSK-notat 34/15
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Henrik Langbråten

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

NVE har foretatt en samlet behandling av 6 søknader om bygging av småkraftverk i Rana kommune. Under behandlingen av de 6 søknadene i Rana har NVE vurdert hver enkelt sak for seg, og sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet det relevant.

Leirdalselva kraftverk vil utnytte et fall på 180 meter mellom et inntak på kote 262 i Leirdalselva og en kraftstasjon på kote 82 moh ved Leiråga. Leirdalselva løper sammen med Leiråga på ca. kote 165. Fra inntaket er det planlagt 2100 meter nedgravd rør ned til kraftstasjonen. Det blir ingen nye permanente veier. Middelvannføringen er 0,93 m³/s, og det søkes om maksimal slukeevne i kraftverket på 2 m³/s. Kraftverket vil ha en installert effekt på 3 MW og årlig middelproduksjon er beregnet til 8,6 GWh. Søker planlegger å slippe en minstevannføring på 230 l/s om sommeren og 20 l/s om vinteren.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Rana kommune anbefaler ikke en utbygging av Leirdalselva kraftverk av hensyn til landskap, friluftsliv og samlet belastning. **Fylkesmannen i Nordland** mener en utbygging av Leirdalselva kraftverk har en moderat konfliktgrad. **Nordland fylkeskommune** anbefaler at det gis tillatelse til Leirdalselva kraftverk, forutsatt at tiltaket ikke påvirker rødlistede arter og reindriften negativt. **Naturvernforbundet i Rana og omegn** er imot ytterligere vannkraftutbygging i kommunen, hovedsakelig på grunn av samlet belastning på vassdragsnatur. **FNF Nordland** er kritiske til den samlede belastningen i Leirågavassdraget. **Rana jeger og fiskeforening** er negative til prosjektet på grunn av samlet belastning på natur og dyreliv i Rana kommune.

NVE mener de viktigste negative konsekvensene av en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil være konsekvensene for landskap, friluftsliv og til en viss grad samlet belastning. Dette er vektlagt i vårt vedtak.

Det omsøkte tiltaket vil etter NVEs mening medføre en betydelig negativ konsekvens for landskapet i Leirdalen. Inngrepene som planlegges i fjellområdet vil fremstå som fremmedelementer i lang tid, og medføre en forringelse av landskapsverdiene i området. NVE mener videre at Leirdalselva kraftverk vil senke områdes verdi med tanke på friluftsliv, da området vil bli sterkt påvirket gjennom permanente og synlige tekniske inngrep.

Konsekvensene av en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil etter NVEs syn medføre en økning i den samlede belastningen i Rana med tanke på landskap.

NVE mener prosjektet i Leirdalselva vil gi store negative konsekvenser som ikke kan avbøtes tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak, slik at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Det kan derfor ikke gis konsesjon til prosjektet.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. NVE gir ikke tillatelse til bygging av Leirdalselva kraftverk.

Innhold

Sammendrag	1
Ranapakken	3
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	8
NVEs vurdering	15
NVEs konklusjon	32
Vedlegg	33

Ranapakken

NVE har foretatt en samlet behandling av åtte søknader om bygging av småkraftverk i Rana kommune. De respektive bakgrunn for vedtak-notatene for de åtte søknadene er angitt i tabellen under. Søknadene er i disse dokumentene referert til under fellesnavnet Ranapakken.

Kraftverk	Søker	Notat	Effekt (MW)	Produksjon (GWh)
Rausandaksla kraftverk	Småkraft AS	KSK-notat nr: 29/2015	5,5	14,5
Bordvedåga kraftverk	Bordvedåga Kraft AS	KSK-notat nr: 30/2015	5,49	15,5
Røvassåga kraftverk	NGK Utbygging AS	KSK-notat nr: 31/2015	4,95	14
Blakkåga kraftverk	HelgelandsKraft AS	KSK-notat nr: 32/2015	9,9	28
Nedre Leiråga kraftverk	MiljøKraft Nordland AS	KSK-notat nr: 33/2015	3	8,6
Leirdalselva kraftverk	MiljøKraft Nordland AS	KSK-notat nr: 34/2015	3	8,6
Farmannåga kraftverk*	Småkraft AS	KSK-notat nr: 17/2015	3	7,6
Heinbergåga kraftverk*	Statskog SF	KSK-notat nr: 86/2014	4,4	9,5

**Sakene er ferdig behandlet av NVE*

NVE har tidligere fattet vedtak i to av sakene i Ranapakken. NVE gav den 4.12.2014 avslag på søknad om bygging av Heinbergåga kraftverk grunnet et høyt konfliktnivå, jf. KSK-notat nr.86/2014. NVE ga konsesjon til Farmannåga kraftverk den 30.1.2015, jf. KSK-notat nr. 17/2015. Vedtaket om konsesjon til Farmannåga kraftverk er påklaget og oversendt Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse. Beliggenheten til kraftverkene og ulike konfliktema i forhold til de resterende sakene i Rana kommune tilsa at disse sakene kunne avgjøres på et tidligere tidspunkt enn de resterende omsøkte kraftverkene i Ranapakken.

Samtidig som vi har fattet vedtak i de resterende seks sakene i Ranapakken, har NVE også fattet vedtak i ytterligere to småkraftsaker i Rana kommune. Dette gjelder Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverk. For NVEs vurdering av disse to sakene viser vi til KSK-notat nr. 77/2015.

I Rana kommune har NVE også avslått søknaden om konsesjon til Messingåga kraftverk den 25.02.2015. Vi viser til KSK-notat nr. 19/2015. Behandlingen av denne søknaden ble påbegynt før Ranapakken. Beliggenhet og konfliktnivå medførte at den ikke ble inkludert i denne pakkebehandlingen.

NVE har valgt å behandle sakene i Ranapakken samtidig for å kunne gjøre en mer grundig vurdering av samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene, og samtidig gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre, og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

NVE har mottatt to innsigelser til saker i Ranapakken. Fylkesmannen i Nordland fremmet innsigelse mot Rausandaksla kraftverk av hensyn til naturtypen fossesprøytsone, landskap og reindrift. Det ble holdt innsigelsesmøte med Fylkesmannen 5.11.2014. Fylkesmannen valgte å opprettholde sin innsigelse i saken. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) fremmet innsigelse mot Bordvedåga kraftverk av hensyn til en berylliumforekomst som av EU er karakterisert som kritisk viktig. Det ble holdt innsigelsesmøte 2.2.2015. DMF valgte å opprettholde sin innsigelse.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved 4 av de omsøkte kraftverkene i Ranapakken er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser, slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Dette gjelder Bordvedåga, Blakkåga, Røvassåga og Nedre Leiråga kraftverk. NVE mener ulempene ved bygging av Rausandaksla og Leirdalselva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for disse kraftverkene.

Samlet vil NVEs positive vedtak gi inntil 66 GWh i ny fornybar energiproduksjon. Vi mener dette vil gi et bidrag til å oppfylle kravet i den felles sertifikatordningen inngått med Sverige. Disse prosjektene vil etter vårt syn ikke ha vesentlige negative virkninger for allmenne interesser.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra MiljøKraft Nordland AS, datert 29.01.2014:

«Søknad om konsesjon for bygging av Leirdalselva kraftverk

MiljøKraft Nordland AS søker om å utnytte deler av fallet i Leirdalselva og Leiråga i Rana kommune i Nordland fylke.

Det søkes:

I Etter vannressursloven jf. § 8 om tillatelse til:

- *Å bygge Leirdalselva kraftverk i Leiråga mellom ca. kote 262 og kote 82*

II Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av Leirdalselva kraftverk, m ed tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Leirdalselva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	10,95
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	29,3
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	85,02
Middelvannføring	l/s	930
Alminnelig lavvannføring	l/s	22
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	231
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	19

KRAFTVERK

Inntak	moh.	262
Avløp	moh.	82
Lengde på berørt elvestrekning	m	2300
Brutto fallhøyde	m	180
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,404
Slukeevne, maks	l/s	2000
Minste driftsvannføring	l/s	200
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	230
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	20
Tilløpsrør, diameter	mm	1100
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	2100
Installert effekt, maks	MW	3
Brukstid	timer	3080

MAGASIN

Magasinvolum	m ³	250
HRV	moh.	262
LRV	moh.	261,5

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,5
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,1
Produksjon, årlig middel	GWh	8,6

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	33,6
Utbyggingspris	kr/kWh	3,93

Leirdalselva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	3,5
Spenning	kV	6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	3,5
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	20
Nominell spenning	kV	22
		Luftlinje Jordkabel

Om søker

Søker i saken er MiljøKraft Nordland AS (MN). MN ble etablert i 2001, og er et selskap som er etablert for å utbygge konkrete prosjekter, og drifte disse. I tillegg til søknaden om konsesjon til Leirdalselva kraftverk har også MN søkt om konsesjon for Nedre Leiråga kraftverk.

Beskrivelse av området

Leirdalselva og Leiråga ligger i Leirdalen, og løper sammen ved ca. kote 168. Dalen ligger i utkanten av Rana kommune i Nordland, mot grensen til Rødøy kommune. Nedbørfeltet for Leirdalselva kraftverk strekker seg opp på Melfjellet, og deler av feltet ligger også i Rødøy kommune. Elvene samler flere sidebekker i dalen. Prosjektområdet ligger ca. 3 km fra den nordvestre enden av Langvatnet. Melfjordveien mellom Mo i Rana og Melfjorden går langs tiltaksområdet og elvene. I nedre del av planområdet er området bevokst med furu og kratt, mens innover fjellet i de øvre delene er vegetasjonen mer skinn og delvis renskur fjell. Deler av prosjektområdet er sammenfallende med det tidligere konsesjonsgitte Øvre Leiråga kraftverk.

Teknisk plan*Inntak*

Inntaket til kraftverket er omsøkt på kote 262. Inntaksdammen skal bygges som en betongterskel med en lengde på ca. 8 meter og en høyde på ca. 2 meter. Totalt vil det neddemmede arealet bli 400 m². Dette tilsvarer et vannvolum på ca. 650 m³. Ved dammen er det planlagt å sprengne en kort kanal inn i terrenget hvor det skal etableres en ca. 50 meter lang kanal mot inntaket.

Overføringer

Det er ikke omsøkt overføringer fra andre vassdrag. Det er derimot omsøkt å overføre en liten bekk som har sitt samløp med Leirdalselva rett nedenfor det planlagte inntaket. Denne bekken vil ledes inn i Leirdalselva via en fjellgrøft. Grøfta vil bli ca. 30 – 50 meter og vil det vil legges et Ø150 rør før grøfta dekkes til med stein.

Vannvei

Fra inntaket vil det legges en nedgravet rørgate til kraftstasjonen. Røret vil ha en diameter på ca. 1200 mm og en total lengde på 2100 meter. Overskuddsmasser fra inntakskanalen vil bli brukt til å fylle igjen en liten kløft like ved inntaket. Dette muliggjør at røret kan legges i denne fyllingen og dekkes over. I øvre del må det påregnes en del sprengning for å etablere rørgaten. Videre mot kraftstasjonen vil røret følge samme rørgatetrasé som for det konsesjonsgitte Øvre Leiråga kraftverk.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt i samme kraftstasjonsbygning som Øvre Leiråga kraftverk. Søker vil derfor benytte samme bygning, adkomstvei, brytere og linjer. I Leirdalselva kraftverk planlegges det installert en peltonturbin med en maksimal ytelse på 3 MW og slukeevne 2 m³/s.

Nettilknytning

Kraftverket skal tilknyttes det fremtidige 22 kV nettet ved Øvre Leiråga kraftverk. En jordkabel fra Øvre Leiråga til Strupen transformatorstasjon fikk konsesjon i 2014.

Veier

Det er ikke planlagt nye permanente veier i forbindelse med utbyggingen av Leirdalselva kraftverk. Fylkesvei 355 vil benyttes for de fleste behov i anleggs- og driftsfasen. Inntaksdammen ligger ca. 150 meter fra denne veien, men terrenget tilsier at anleggsmaskiner kan ta seg frem til inntaksstedet uten veibygging. I rørgaten, fra inntaket frem til fylkesveien, vil det etableres en midlertidig anleggsvei.

Massetak og deponi

Overskudd av sprengningsmasser vil benyttes til igjenfylling av rørgaten. Eventuelle overskuddsmasser vil deponeres permanent i et nærliggende grustak.

Arealbruk og eiendomsforhold

Tiltaket vil få et midlertidig arealbehov på ca. 25 daa, hvor den største andelen er knyttet til etableringen av vannveien. Det permanente arealbehovet er estimert til å være på 5 daa.

Søker har inngått avtaler med de to grunneierne som vil bli berørt av prosjektet. Avtalen innebærer leie av grunn og punktfeiter, og en mulighet for deltagelse i kraftselskapet.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er i kommuneplanens arealdel definert som et LNF1-område.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berører ikke prosjekter som er behandlet i Samlet plan, og er under grensen for behandling i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Verken Leirdalselva eller Leiråga inngår i Verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

I henhold til brev fra Olje- og energidepartementet datert 11.05.2015 skal begrepet 'inngrepsfrie naturområder' (INON) utvikles som verktøy i arealpolitikken. I reviderte forskrifter om konsekvensutredninger som ble vedtatt av KLD og KMD den 19. desember 2014 er dette begrepet erstattet med kriteriet "store sammenhengende naturområder med urørt preg". NVE vil nå forholde seg til dette kriteriet i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Nasjonale laksevassdrag

Leirdalselva og Leiråga inngår ikke i Nasjonale laksevassdrag og grenser ikke til nasjonale laksefjorder. Nærmeste laksevassdrag er Ranaelva.

Fylkesvise planer for småkraftverk

Nordland fylkeskommune har utarbeidet «*Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*». Tiltaket ligger innenfor delområde Ranfjorden. Omsøkt prosjekt vil ikke berøre spesielle kartlagte verdier innenfor delområdet.

Kommunal plan for småkraftverk

Rana kommune har utarbeidet *Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*. Leirdalselva som er en del av Troll dalen og Leirdalen er omtalt i denne rapporten. Delområdet er vurdert til å ha stor/middels verdi for natur- og kulturlandskap og reindrift. Videre er området vurdert til å ha middels verdi for naturmiljø, verneinteresser, friluftsliv og reiseliv. Søker skal ha tatt rapportens verdivurdering i betraktning da de har utarbeidet søknaden og når de har vurdert konsekvensene av tiltaket.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 11.09.14 sammen med representanter for søkeren. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Rana kommune fattet følgende vedtak i Utvalg for miljø, plan og ressurs den 25.06.2014:

«Rana kommune kan ikke anbefale en utbygging av Leirdalselva kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftledninger som omsøkt i søknad datert 29.01.2014. Hovedbegrunnelsen for dette er den lokale samlede belastningen for området og vassdraget på naturmiljø, friluftsliv og landskap. Om de øvrige kraftverkene i vassdraget blir realisert (Øvre - og Nedre Leiråga), vil vi få en samlet utbygging i vassdraget som overstiger grensen for hva som kan behandles som småkraftverk (1 – 10 MW).

Dersom det skulle blir gitt konsesjon til det omsøkte tiltak, ber Rana kommune om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8-12.

Rana kommune anmoder forøvrig om at NVE da vurderer følgende:

- *Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.*
- *Prosjekter må vurderes samkjørt tidsmessig/planmessig ved å samtidig legge ned rør for Øvre Leiråga kraftverk og Leirdalselva kraftverk i samme grøft – alternativt at deler av eventuell rørkapasiteten for Øvre Leiråga kraftverk også benyttes for Leirdalselva kraftverk.*
- *Berørt vassdrag må få tilstrekkelig minste vannføring hele året, jfr. vannressursloven § 10. Minste vannføringen må tilpasses vassdraget og ikke legges på minstekravet på 5-persentilverdier uten nærmere vurdering.*
- *-Innsyn på grunn av nærhet til vei nødvendiggjør at det må vektlegges høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning i utformingen av kraftstasjonen.*

- *Rana kommune ber NVE om å vurdere samlet belastning for Glomådeltaet som har status som Ramsar-område.*

Blir konsesjon gitt etter Vannressursloven, må tiltakshaver før bygging kan igangsettes, søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anlegget i LNF – I område. Ved behandling av slik søknad skal kommunen ha tilgang til alle relevante data som er tilkommet under konsesjonsbehandlingen.»

Nordland fylkeskommune fattet følgende vedtak i Fylkestinget den 5. juni 2014:

«Fylkestinget i Nordland anbefaler NVE å gi tillatelse til bygging av Leirdalselva kraftverk, forutsatt at tiltaket ikke påvirker rødelistede arter og reindrift negativt, samt at det slippes en tilstrekkelig minstevannføring.»

Fylkesmannen i Nordland kom med en uttalelse i brev datert 22.05.2014. Fylkesmannen i Nordland mener at tiltaket har en moderat konfliktgrad. Det anføres at en vannvei med nedgravde rør i et område over tregrensen gjør at de landskapsmessige virkningene blir større enn for Nedre Leiråga kraftverk. Fylkesmannen mener videre at siden kraftverket vil benytte deler av samme vannveitrasé som Øvre Leiråga kraftverk vil dette redusere noen av de negative konsekvensene. Fylkesmannen registrerer videre at den omsøkte utbyggningsstrekningen ligger noe lavere enn de tidligere planene om overføring til Leiråga kraftverk. Fylkesmannen stiller spørsmål om ikke hensynene til friluftsliv og landskap, som ble vektlagt ved vedtaksbehandlingen av 16.12.08, fortsatt gjør seg gjeldene i nåværende sak.

Når det kommer til reindrift kommenterer Fylkesmannen at tiltaket vil bli liggende innenfor Hestmannen/Standtindene reinbeitedistrikt. Tiltaksområdet er en del av et område som brukes av reindriften store deler av året. Distriktet har opplyst at Leirdalen ikke er å anse som høyverdiområde for distriktet. Dersom distriktet må avstå mer areal til kraftutbygging, vil en utbygging i dette området være akseptabelt. Fylkesmannen mener at de i eventuelle vilkår for konsesjon må kreves at tiltakshaver oppretter dialog med reinbeitedistriktet for å sikre at konflikter med reindriftsnæringen unngås.

Statens vegvesen region nord uttaler følgende i brev datert 26.5.2014:

«Våre interesser i sakene knytter seg til forhold som berører riks- eller fylkesveger. Med dette som utgangspunkt ønsker vi på generelt grunnlag å gjøre oppmerksom på at følgende forhold må avklares i den videre prosessen:

Avkjørselsforhold, nye avkjørsler eller endret bruk av eksisterende avkjørsler, må avklares i reguleringsplan eller omsøkes egen søknad dersom det blir aktuelt med endret eller ny adkomst.

Byggegrenser langs riks- eller fylkesvegnettet må avklares i reguleringsplan eller det må søkes om dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg i egen søknad dersom det skal oppføres permanente installasjoner nærmere enn 50 m fra vegens midtlinje.

Kryssing og graving langs våre veger kan kun tillates etter søknad. Dette gjelder også for nærføring.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttaler i brev av 20.5.2014 at mineralressurser ikke er vurdert eller omtalt i konsesjonssøknaden, og at disse sjelden eller aldri vies oppmerksomhet i konsesjonssøknader - med mangelfull saksutredning som konsekvens. DMF ber om at geologiske ressurser blir utredningstema også ved småkraftprosjekter.

Sametinget uttaler i brev datert 15.05.2014 at de tidligere har befart og sendt uttalelse om Leirdalselva kraftverk. De har derfor ingen særskilte merknader til denne søknaden.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt v/advokat Geir Haugen uttaler i brev datert 28.5.2014 at de er imot en utbygging av Leirdalselva kraftverk. Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt er et helårsdistrikt, noe som tilsier at skadevirkningene vil kunne bli særlig omfattende. De ønsker ikke å redegjøre videre for virkningene av de planlagte kraftverkene i Ranapakken når skadevirkningene ikke er kjente, og krever en reindriftsutredning for å fremskaffe tilstrekkelig informasjon til å vurdere om folkerettens urfolksvern kommer til anvendelse. Dette innebærer blant annet at sumvirkningene av tidligere og planlagte inngrep må kartlegges. De uttaler at det nå foreligger planer om bygging av 20 småkraftverk i distriktet, og mener at vedtak i disse sakene, uten at det foreligger en reindriftsvurdering, kan være ugyldige.

Forum for natur og friluftsliv Nordland kom med en uttalelse i brev datert 30.05.2014. FNF Nordland henstiller om at det ikke gis konsesjon til bygging av Leirdalselva kraftverk. FNF Nordland er kritisk til at vassdraget vil bli utnyttet i så omfattende grad som det vil bli dersom det omsøkte tiltaket realiseres, sammen med en utbygging av Øvre Leiråga kraftverk. De mener dette vil påvirke vannmiljøet i betydelig. FNF Nordland er også kritiske til om det er en riktig praksis ved utnyttelse av vannkraftpotensialet og splitte opp mange utbyggingsprosjekter i flere små (under 10 MW).

Rana jeger og fiskeforening påpeker i brev av 26.5.2014 at den potensielle samlede virkningen av de omsøkte småkraftprosjektene ved Langvatnets nordvestlige del representerer en skremmende og langsiktige effekt på natur og dyreliv, og derfor er lite ønskelig. De påpeker at Rana er en av de sterkest utbygde kraftkommunene i landet, og etterspør en vurdering av den samlede virkningen av tidligere og nye kraftprosjekter i kommunen.

Naturvernforbundet i Rana og omegn går i brev datert 27.5.2014 imot at konsesjon blir gitt til noen av de omsøkte småkraftverkene i Rana-pakka, først og fremst fordi Rana kommune allerede har gitt mye av sin natur til store vannkraftutbygginger for å forsyne samfunnet med energi. Av de 8 omsøkte prosjektene peker Røvassåga og Blakkåga seg ut som spesielt konfliktfylte, men også Bordvedåga, Rausandaksla og Heinbergåga kraftverk beskrives som konfliktfylte, da naturen i disse områdene er relativt urørt.

Søker har i brev datert 1.9.2014 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

«Direktoratet for Mineralforvaltning, DMF

Generelt svar vedrørende åtte småkraftverk. Direktoratet anbefaler at geologiske ressurser blir utredningstema også ved mindre kraftverksprosjekter. Anbefaler NGU's ressursdatabaser.

Svar:

Det er foretatt søk i NGU's ressursdatabase for prosjektområdet. Berggrunnen i området er kartlagt av geologer og har liten eller ingen overdekning av løsmasser. Berggrunnen består av granittisk gneis.

Forum for Natur og Friluftsliv Nordland, FNF Nordland

FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. Høringsuttalelse for åtte småkraftverk, der i blant Leirdalselva. FNF Nordland registrerer utbyggingen i samordning med Øvre Leiråga kraftverk. FNF Nordland er kritisk til utnyttelsen og påstår at vannmiljøet påvirkes betydelig og at Fossekallens levevilkår vil endres. Det henvises også til fiske og småviltjakt i områder utenfor kraftverkets influensområde, f.eks. Vardfjelltjønna som ligger et

godt stykke nedstrøms kraftstasjonen og 1- 2m lavere. Brøytestasjonen sies å være utgangspunkt for fjellturer til Høgtuva, etc.

Svar:

Øvre Leiråga ble i konsesjonen redusert til 5 MW og Leirdalselva blir på 3 MW. Leirdalselva og de andre vassdragene i området har svært varierende vannføring på grunn av store arealer snauffell, og rask avrenning. Til tider er det derfor også nesten tørt i elvene, og bare en ørliten vannføring for de elvene som ikke har tilsig fra bre. Alminnelig lavvannføring i Leirdalselva er på bare 22 l/s, og minste tilgjengelig tilsig helt ned mot 6 l/s. Dette er den normale situasjonen, og Leirdalselva kraftverk vil ikke endre dette vesentlig. Kraftverket vil måtte stoppe i store deler av året pga. for lite vann, da alt vannet vil gå i elva som normalt. Vannmengdene i regnvær- og flomperioder overstiger som oftest kraftverkets slukeevne og det vil da gå mye vann i elva. I vårløsningen vil alle elver i området fremstå som vanlig og det vil uten videre være vanskelig å se om kraftverkene er i drift eller ikke.

På grunn av den raske avrenningen fra snauffellet vil antall dager, der vannføringen enten overstiger kraftverkets slukeevne eller er for liten til å kjøre turbinen, utgjøre en betydelig del av året.

<i>Antall dager ved:</i>	<i>Tørt år</i>	<i>Middels år</i>	<i>Vått år</i>
<i>vannføring større enn turbinens maks slukeevne</i>	20	52	97
<i>for lite vann for drift/ alt vann i elva*)</i>	188	120	120
<i>Dager med minstevannføring</i>	157	193	148

Dagene med lite vann fordeler seg over hele året, og minst halvparten vil derfor være under snødekke, mens store vannføringer og flom stort sett vil være i vår- og sommerperioden.

Naturmiljø

Planområdets verdi for pattedyr og fugl er satt til middels først og fremst på grunn av at elva er hekkelokalitet for fossefall. Konsekvensen for fugl og pattedyr på den berørte elvestrekningen er vurdert til å være middels negativ. Negative konsekvenser for hekkende fossefall kan imidlertid i stor grad avbøtes ved å bygge kunstige reirplasser i tilknytning til minstevannføring, strykpartier og antropogene strukturer. Dette tiltaket er en del av de avbøtende tiltakene som skal gjennomføres, og utbygger vurderer derfor at de endelige konsekvensene for fossefall er små. Utbygger regner også med at andre kraftverk med negative konsekvenser for fossefall, gjennomfører tilsvarende avbøtende tiltak, og at den samlede belastningen derfor blir lav.

Når det gjelder oversikten over fugl og pattedyr, vil vurderingen alltid ha en viss usikkerhet. Feltundersøkelser for slike tiltak vil i praksis bety stikkprøver fra området. Men siden egne registreringer er supplert med informasjon fra lokalkjente personer med god kunnskap om området, anses usikkerhet i forbindelse med registrering av fugl og pattedyr som middels til lav. Utbygger mener at kunnskapsgrunnlaget er på høyde med gjeldende praksis og er tilstrekkelig for å kunne treffe en vurdering og beslutning.

Friluftsliv

Utbygger anerkjenner bruk av området for fotturer, småviltjakt og fiske, og dette ligger også til grunn for at planområdet blir vurdert til å ha liten - til middels verdi for brukerinteresser (-ikke

liten, som FNF Nordland skriver). Utbygging av Leirdalselva vil ikke endre forholdene for småviltjakt og fiske. Det vil heller ikke negativt påvirke mulighetene for fotturer i fjellet eller skiturer med utgangspunkt ved brøytestasjonen.

FNF Nordland mener også at området har større verdi for friluftsliv utfra rapporten "Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune", der område 7, Troll dalen og Leirdalen, har fått middels vurdering på friluftsliv. Dette området er imidlertid mye større enn Leirdalselva kraftverks planområde (se Figur 3-1) og strekker seg langt inn i uberørte områder, mens Leirdalselvprosjektet følger eksisterende infrastruktur hele veien og vil ligge i samme prosjektområde som Leiråga kraftverk. Også hele Høgtuva inngår i område 7, og det er akkurat Høgtuva med sine muligheter for friluftsliv som ga område 7 sin verdi for friluftsliv. I den samme rapporten vurderes også konfliktpotensial for friluftsliv i forhold til vassdragsutbygging middels til lavt fordi «mye av aktivitetene i delområdet er rettet mot toppturer i retning Høgtuva».

Andre kommentarer

Vurdering av konsekvensene ved en utbygging er nøye vurdert av fagekspertise og redegjort for i konsesjonssøknaden, og den samlede belastning begrunnes og vurderes dermed også å være lav.

Fylkesmannen i Nordland

FM påpeker at EU's fornybardirektiv forplikter Norge til å øke andelen av fornybar energi og at Norge i samarbeid med Sverige har et felles mål om å bygge ut fornybare energikilder. Energi- og miljøkomiteen understreker at halvparten av dette skal realiseres i Norge. FM ser det som positivt med samlet søknadsgruppe og helhetlig vurdering, og ser disse også i et større hele med andre tiltak; kraftlinjer, veier, jernbane, etc.. FM vurderer de ulike prosjektene ulikt med følgende konklusjoner; »Innsigelse», «Fraråding» og «Moderat konfliktgrad» og gir en grundig redegjørelse for disse.

FM har registrert at den omsøkte strekning ligger lavere enn tidligere omsøkt overføring til Leiråga, og at prosjektet vil benytte svært mye av den samme infrastruktur som Øvre Leiråga kraftverk, samt at 90 % av rørtraseen følger samme rørtrase langs Melfjordveien som dette kraftverket.

FM registrerer også at prosjektet ligger i Hestmannen/Standtindene reinbeitedistrikt, men at Leirdalen ikke er å anse som høyverdiområde, og at utbygging i dette område vil være akseptabelt dersom en god dialog med reinbeitedistriktet evner å unngå konflikter med reinsdriftsnæringen.

Svar:

Konklusjonen for Leirdalselva kraftverk «moderat konfliktgrad», særlig i forhold til de andre vurderingene, tolker utbygger som en tilråding.

Utbygger har vurdert prosjektløsninger slik at negativ miljøpåvirkning gjøres minimal, og særlig er damterskelen og inntak plassert slik at de vil være vanskelig å få øye på. Damterskel, inntak blir liggende lavt i terrenget og innenfor en halvsirkel dannet av Melfjordveien og rørgaten blir nedgravd, så de visuelle konsekvensene blir minimale.

Miljøkraft Nordland forsøker å ha en god dialog med reinsdriftsnæringen for å løse potensielle konflikter på et tidlig stadium og tilrettelegge for samarbeid.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt v/adv. Geir Haugen

Generelt om omfanget av småkraftverk og uheldig innvirkning av oppdeling av distriktet, samt at prosjektene reduserer mulighet for rasjonell drift og merarbeid. Mener at alle inngrep er folkerettsstridige. Etterlyser reindriftssakkyndig utredning og at sumvirkninger klarlegges, og at enkelte prosjekter (ikke Leirdalselva) er særlig problematiske.

Svar:

Konsekvenser for reindrift er vurdert i konsesjonssøknaden. I den forbindelse er representanter for Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt kontaktet. I tilbakemeldingen fra reinbeitedistriktet v/adv. Geir Haugen nevnes ingen konkrete innvendinger til de reindriftsfaglige vurderingene i søknaden, og det blir derfor vanskelig å kommentere høringsuttalelsen ytterligere. Det henvises for øvrig til Fylkesmannens vurdering.

Rana Kommune

Rana kommune kan **ikke anbefale** en utbygging av Leirdalselva med tilhørende koblingsanlegg og kraftledninger. Hovedbegrunnelsen er den lokale samlede belastningen for området på naturmiljø, friluftsliv og landskap. Rana kommune trekker sammen flere prosjekter og hevder at flere småkraftverk i et område må forelegges OED dersom de samlet utgjør mer enn 10MW.

Svar:

Rana kommune og andre uttalelser anfører data for Øvre Leiråga fra konsesjons-søknaden for et alternativ som det ikke ble gitt konsesjon for på 7MW og 24,6 GWh. Konsesjonen for Øvre Leiråga tillater ikke overføring av Leirdalselva nordvest for Melfjordveien, og reduserer derfor feltet til ca. 75 % av omsøkt avrenningsareal. Installasjonen for Øvre Leiråga kraftverk blir derfor redusert tilsvarende og er nå 5MW. Kombinert med Leirdalselva vil samlet installert effekt derfor bare være 8MW. Nedre Leiråga kraftverk er helt uavhengig av disse og inntaket ligger 5-600 m nedstrøms kraftstasjonsutløpet fra Leirdalselva/ Øvre Leiråga kraftverk. En likefrem summering av alle kraftverk i et vassdrag for å kunne kreve OED-behandling er ikke i tråd med dagens retningslinjer. Tilsvarende sumtall i kommunens begrunnelse blir derfor feil.

I tillegg må framheves at vurderingen av samlet belastning, deriblant eksisterende og framtidige kraftverk, er en viktig del i hele vurderingen (avsnitt 3.20). Konsekvensene av de nærværende småkraftverkene for naturmiljø, friluftsliv og landskap er tilsvarende små. Effektene på reindrift er begrenset til anleggsfasen og den samlede belastningen vil være liten hvis anlegget koordineres med de andre tiltakene og (mest mulig) med beitesesongen. Konsekvensene for rødlistearter og terrestrisk miljø består først og fremst av effekter på fugl og pattedyr som er knyttet til Glomådeltaet. Verken dette tiltaket eller de andre har store effekter

Naturvernforbundet i Rana og Omegn

Naturvernforbundet vurderer alle åtte småkraftverksøknader, og påpeker at nye naturinngrep må vurderes sammen med tidligere naturinngrep. Naturvernforbundet går imot alle småkraftverksøknadene på prinsipielt grunnlag fordi man mener at Rana kommune har «gitt mye av sin natur» til store vannkraftutbygginger. Av de åtte omsøkte småkraftverkene vurderes Nedre Leiråga, Leirdalselva og Farmannåga som minst negative.

Svar:

Naturvernforbundet benytter også uriktige talldata for Øvre Leiråga (som har konsesjon) i sine sammenstillinger, og mener at det ikke er sett på samvirkning av Leirdalselva kraftverk sammen med Øvre Leiråga kraftverk.

Det vises til flere sider i konsesjonssøknaden for Leirdalselva kraftverk, der forholdene i forhold til Øvre Leiråga og andre kraftverk i nærheten omtales (f.eks. avsnitt 1.3 og 1.6). I tillegg er vurdering av samlet belastning, deriblant eksisterende og framtidige inngrep, en viktig del i hele vurderingen (avsnitt 3.20). Utbygger mener derfor at påstanden er uriktig.

Naturvernforbundet går i mot alle utbyggingssøknader og nevner heller ikke EU's fornybardirektiv, eller Norges forpliktelser i samarbeidet med Sverige om ny fornybar energi.

Etter utbyggers oppfatning har Rana kommune ikke «ofret» noe, men tvert imot nytt godt av storsatsningen på vannkraft i kommunen. Dette var med på å «bygge landet» etter krigen, og har gitt et halvt århundre med stor industriell aktivitet. Store nasjonalparker er dessuten etablert i Rana kommune.

Leirdalselva må sies å gi svært små nye inngrep i et område som gir små negative konsekvenser. Det er naturlig å hevde at dette vil være positivt. Påstanden om allmenhetens tap av lett tilgjengelig natur og dyrere strøm og nettleie faller på sin egen urimelighet.

Nordland Fylkeskommune, NFK (dokument A, B, C.)

NFK samordner også tilsvaret for åtte småkraftverksøknader. Fylkeskommunen baserer uttalelsene på politiske retningslinjer nedfelt i «Regional Plan for små vannkraftverk».

NFK **anbefaler NVE å gi tillatelse** til å bygge Leirdalselva- og Nedre Leiråga kraftverk, forutsatt at tiltaket ikke påvirker rødlistede arter og reindrift negativt. Fylkeskommunen forutsetter at det slippes tilstrekkelig minstevannføring til at elven opprettholdes som landskapselement og friluftsområde.

Svar:

Utbygger er innforstått med betingelser for anbefalingen. Utredninger har ikke påvist vesentlige negative konsekvenser for rødlistearter eller reindrift. Det legges opp til minstevannføring slik at elva beholdes som landskapselement og friluftsområde.

Rana Jeger og Fiskeforening, Rana JFF

Høringsuttalelse for alle åtte småkraftverkssøknader. Rana JFF er generelt motstander av de aller fleste prosjektene, og ser med uro på økende og samlet virkning av «den nye kraftutbyggingsbølgen». Leirdalselva omtales overordnet i fellesskap med Rausandaksla, Bordvedåga og Nedre Leiråga.

Svar:

Den samlede landskapsmessige belastning av Leirdalselva kraftverk er vurdert som ubetydelig (0), og utbyggingen føyes smidig til en eksisterende fylkesvei og et allerede konsesjonsgitt kraftverk. Den reduserte vannføringen i denne del av Leirdalselva fører til små negative konsekvenser for rødlistearter, terrestrisk miljø og reindrift. Relativt sett er det store uberørte arealer i dette området egnet for turgåing, jakt og fiske. Prosjektene i Leirdalselva og Leiråga ligger tett inntil den etablerte infrastruktur.

De positive virkninger av kraftutbygging er ikke nevnt i uttalelsen, heller ikke de offentlige retningslinjer referert til av både Fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Høringsuttalelsen mangler en innholdsmessig og grunnlagt vurdering av selve kraftverket. Det er derfor ingen konkrete spørsmål utbyggeren kan svare på.

Sametinget

Sametinget omtaler også de åtte prosjektene i et felles brev, og sier bl.a.:

*«Røvassåga, Nedre Leiråga og Leirdalselva kraftverk har vi også befart og sendt uttalelse på et tidligere plantidspunkt. **Disse har vi ingen merknader til**».*

Svar:

Miljøkraft Nordland forsøker å ha en god dialog med reindriftsnæringen for å løse potensielle konflikter på et tidlig stadium og tilrettelegge for samarbeid.

Statens Vegvesen

Ingen merknader, ut over henvisninger til avkjørselsforhold og byggegrenser og i forhold til kryssing og graving langs statens veger.

Svar:

Forhold omkring avkjørsler, trafikk, transporter vil formelt avklares med SVV.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 10,95 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,93 m³/s. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vårflo. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 231 og 19 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 22 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2 m³/s og minste driftsvannføring 0,2 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 230 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 20 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 69 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 200 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 230 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 20 l/s resten av året vil dette gi en restvannføring på ca. 290 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 52 dager i et middels vått år. I 120 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 630 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Leirdalselva kraftverk til ca. 8,6 GWh fordelt på 1,5 GWh vinterproduksjon og 7,1 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 33,6 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,93 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Naturmangfold

Naturtyper

Det er tidligere ikke registrert verdifulle naturtyper i influensområdet for Leirdalselva kraftverk. I forbindelse med utarbeidelsen av den biologiske utredningen for Leirdalselva kraftverk ble det heller ikke registrert noen nye verdifulle naturtypelokaliteter. Ved elvas nederste kryssing av Melfjordveien ble det observert en antydning til fosse-eng. Vurderingen til Sweco er at engen ikke har en stabil tilførsel av fuktighet, og den kan derfor ikke avgrenses som en naturtypelokalitet. NVE har heller ingen andre opplysninger, eller mottatt høringsuttalelser, om at det finnes verdifulle naturtyper i influensområdet for Leirdalselva kraftverk.

NVE legger til grunn at en eventuell utbygging ikke vil påvirke, eller ha negative konsekvenser for verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper i området.

Arter

Sweco har i sin utredning registrert sporadisk opptreden av jerv (EN) og gaupe (VU) i området. Det antas derfor at disse to artene benytter området. Det finnes fjellrev ved Saltfjellet, men det forekommer ingen registreringer av fjellrev i Leirdalsområdet. Det kan ikke helt utelukkes at det kan finnes rødlistede moser, lav og karplanter i området, men totalt sett vurderes potensialet som lavt.

Det ble observert fossefall to steder i planområdet; ved Leirdalselvas samløp med Leiråga og ved kraftstasjonsområdet. Fossefall står på Bern-konvensjonens liste II. Langs elvestrengen er det partier med skifrige fjellhyller som kan være potensielle hekkelokaliteter for rovfugl. Ingen rovfugl ble derimot observert på befaringen, og det er heller ikke noen kjente registreringer av rovfugl i området.

NVE mener en utbygging av Leirdalselva kraftverk ikke vil komme i vesentlig konflikt med registrerte rødlistearter. I anleggsperioden kan byggeaktiviteten ha en viss skremseffekt på dyr og fugler. I driftsfasen vil ikke disse gruppene bli vesentlig berørt av tiltaket. Fossefallet vil bli berørt av en redusert vannføring i elva, men NVE tillegger ikke dette vesentlig vekt i konsesjonsspørsmålet.

Glomådeltaet landskapsvernområde

I vestenden av Langvatnet ligger Glomådeltaet landskapsvernområde med fuglefredning. Norge har forpliktet seg gjennom Ramsar-konvensjonen¹ til å begrense tap av våtmarker og bremse det økende presset på våtmarksområder. Glomådeltaet fikk status som Ramsar-område i 2010.

I Rana kommunes miljøfaglige utredning av småkraft står følgende om Glomådeltaet landskapsvernområde med fuglelivsfredning: «Formålet med fredningen er å ta vare på et unikt deltalandskap med nasjonal verneverdi og det tilhørende rike fuglelivet og de botanisk verdifulle myr-

¹ Konvensjonen om våtmarker av internasjonal betydning, særlig som fuglehabitat

og sumpområdene.» Rana kommune ber NVE om å vurdere samlet belastning for Glomådeltaet i sammenheng med konsesjonsbehandlingen av de omsøkte småkraftprosjektene i Ranapakken.

Omsøkte Nedre Leiråga, Leirdalselva, Bordvedåga og Rausandaksla kraftverk i Ranapakken er alle planlagt innenfor nedslagsfeltet til Glomådeltaet. I tillegg er det gitt konsesjon til Øvre Leiråga (ikke bygget) og Ravnåga kraftverk som ble satt i drift i 2011. Glomåga og Trolldalselva som begge renner ut ved deltaet, har redusert vannføring gjennom overføringer til Svartisen og Fagervollan kraftverk.

NVE presiserer at ingen av de omsøkte småkraftverkene i Ranapakken vil medføre endret vannføring i de vassdragene de drenerer til. Det er kun på strekningen mellom inntak og kraftstasjon at vannføringen vil bli redusert. Flomvannføringene i de omsøkte elvene vil i mindre grad bli påvirket. NVE er av den oppfatning at erosjonsnivået nedstrøms tiltakene ikke vil endres som følge av utbyggingene.

Ingen av de planlagte småkraftverkene i Ranapakken er planlagt innenfor landskapsvernområdets grenser, og de vil etter NVEs syn således heller ikke komme i direkte konflikt med verneformålet. Av de fire småkraftverkene som befinner seg innenfor nedbørfeltet til Glomådeltaet landskapsvernområde, er det kun Bordvedåga kraftverk som befinner seg innenfor umiddelbar nærhet.

NVE legger til grunn at en konsesjon til Leirdalselva kraftverk ikke vil komme i konflikt med Glomådeltaet landskapsvernområde.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene i Ranapakken legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

FNF stiller spørsmålsteget ved om kartleggingen av det biologiske mangfoldet i influensområdet til Røvassåga kraftverk, spesielt fuglefaunaen, er tilfredsstillende. Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger for de berørte områdene som omfattes av Ranapakken er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknadene, miljørapportene, høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet for tiltakene som omfattes av Ranapakken. Samlet sett mener NVE at sakenes kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet til at det kan fattes vedtak i sakene, jamfør naturmangfoldloven § 8.

De omsøkte prosjektene i Ranapakken vil kunne berøre 4 naturtypelokaliteter regnet som viktige etter DNS håndbok 13:

Kraftverk	Naturtype	Verdi
Røvassåga	Bekkekløft og bergvegg	C
Rausandaksla	Fossesprøytsone	B
Rausandaksla	Naturbeitemark	B
Blakkåga	Bekkekløft og bergvegg	B

I tillegg vil alle kraftverk berøre naturtypen elveløp som er rødlistet som *nær truet*.

I Ranapakken er følgende rødlistearter registrert innenfor influensområdene til kraftverkene:

Kraftverk	Art	Rødlistekategori
Røvassåga	Gubbeskjegg	NT
Røvassåga	Gaupe	VU
Røvassåga	Jerv	EN
Rausandaksla	Jaktfalk	NT
Rausandaksla	Gaupe	VU
Rausandaksla	Jerv	EN
Bordvedåga	Strandsnipe	VU
Bordvedåga	Jerv	EN
Bordvedåga	Gaupe	VU
Bordvedåga	Fiskemåke	NT
Bordvedåga	Hønehauk	NT
Bordvedåga	Stær	NT
Blakkåga	Gubbeskjegg	NT
Blakkåga	Jerv	EN
Blakkåga	Gaupe	VU
Blakkåga	Oter	VU
Nedre Leiråga	Strandsnipe	NT
Nedre Leiråga	Gaupe	VU
Nedre Leiråga	Jerv	EN
Leirdalselva	Gaupe	VU
Leirdalselva	Jerv	EN

For påviste naturtyper og rødlistearter viser vi til tabellene ovenfor. Tiltakenes virkning på hver enkelt forekomst er diskutert i kapitlene *Naturtyper* og *Arter* i hvert enkelt vedtak. NVE mener at påvirkningen på naturtyper og rødlistearter vil være akseptabel, gitt de avbøtende tiltak og tilpasningene som er gjort i de prosjektene som får konsesjon. Etter NVEs mening vil tiltakene som omfattes av Bordvedåga, Røvassåga, Blakkåga, Leirdalselva og Nedre Leiråga kraftverk ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt avbøtende tiltak. En realisering av omsøkte planer for Rausandaksla kraftverk vil etter NVEs mening derimot i større grad kunne være i konflikt

med naturmangfoldloven §§ 4 og 5, om enn ikke på en slik måte at dette alene tilsier at søknaden skal avslås.

NVE har også vurdert sakene i Ranapakken sin påvirkning på viktige naturtyper og rødlistede arter opp mot eksisterende påvirkninger i regionen. Den samlede belastningen på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålene, men tillegges vekt i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltakene kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utforming av tiltakene vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Det omsøkte tiltaket ligger i Rana kommune i Nordland. Planområdet ligger i de øvre deler av Leirdalen. Planområdet for Leirdalselva kraftverk ligger innenfor landskapsregion 33-innlandsbygdene i Nordland. Underregionen er 33.06 - Indre Rana.

Nærområdene til det omsøkte tiltaket er registret som et viktig friluftsområde (B-verdi). Det er opplyst at det er mye brukt av jegere, fiskere og turister. I Rapporten «*Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*» er også planområdet en del av et delområde som er gitt høy verdi for temaet landskap. NVE er enige at planområdet at øvre del av Leiråga og Leirdalselva er en del av et landskap som har en høy verdi, i motsetning til nedre del av Leiråga som vi mener har en lavere landskapsmessige verdi.

Fra kraftverksinntaket renner elva først relativt rolig, men fallet øker noe på i nedre del av den berørte elvestrekningen. Det er derimot ingen større frie fall på strekningen. Store deler av det berørte området består av bart fjell uten løsmassedekke eller kun et tynt dekke av humus og torv. Dette medfører at det er god innsikt til planområdet både fra fylkesveien og på avstand. Leiråga og Leirdalselva er begge lett synlig fra fylkesveien til Melfjorden. I dette området er de også karakteriseres som landskapselementer i Leirådalen.

NVE legger til grunn at det tidligere er gitt konsesjon til Øvre Leiråga kraftverk. I vår vurdering må det antas at dette kraftverket blir bygget. Deler av den omsøkte vannveien vil sammenfalle med den konsesjonsgitte vannveien for dette kraftverket. Denne delen vil dermed ikke medføre noen ekstra negative konsekvenser for landskapet. Vi merker oss i midlertid at Øvre Leiråga kraftverk ble opprinnelig omsøkt med en overføring av Leirdalselva. Denne overføringen ble avslått av NVE i vedtak av 16.12.2008.

NVE mener at en utbygging av Øvre Leiråga kraftverk vil medføre at vannføringen i Leiråga bli vesentlig redusert. I denne sammenhengen vil derfor Leirdalselva bidra med en viktig og vesentlig andel restvannføring fra samløpet med Leiråga. Ved en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil dermed både Leirdalselva og Leiråga få en redusert vannføring. Dette gjør at elvene vil få en redusert verdi som landskapselementer. Begge elvene er godt synlige fra Melfjordveien da de stort sett renner i et område uten vesentlig vegetasjon. Vi mener derfor at en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil medføre negative konsekvenser for landskapet gjennom at Leiråga og Leirdalselva blir mindre synlige

i landskapsbildet i dalen. I NVEs vedtak om konsesjon til Øvre Leiråga kraftverk den 18.12.2008 omtalte vi Leirdalselva og dens landskapsmessige funksjon på blant annet følgende måte:

«Leirdalselva er også synlig fra veien og er viktig for det naturmessige opplevelsesinntrykket i området. Nærområdene rundt planlagt utbygde strekninger er registret som et viktig friluftsområde og er mye brukt av jegere, fiskere og turister. Prosjektet vil medføre sterkt redusert vannføring i de tre største elveleiene i Leirdalen. Dette vil medføre en vesentlig endring av landskapsbildet, der disse elvene er sentrale elementer.»

OEDs retningslinjer for småkraftverk sier at: *"Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås".* NVE mener at en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil medføre en vesentlig reduksjon av landskapselementer av lokal betydning. Dette gjelder særlig sett i lys av at det allerede er gitt konsesjon til Øvre Leiråga kraftverk i samme vassdrag. En ytterligere fraføring av vann fra elven er derfor uheldig.

NVE mener at etableringen av inntaksdammen, overføringen og rørgatetraseen i øvre del vil medføre vesentlige negative konsekvenser for landskapet. I forbindelse med etableringen av rørgaten ned til samløpet med traseen til Øvre Leiråga kraftverk vil det være behov for mye sprengningsarbeider. En liten kløft i terrenget vil også måtte fylles delvis igjen. Dette vil være relativt store inngrep som vil være godt synlig fra Melfjordveien og det omkringliggende landskapet. Dette området er dominert av bart fjell slik at det vil være permanente inngrep i fjellandskapet. Etableringen av en grøft for å overføre den ene sidebekken vil også representere et godt synlig inngrep i landskapet.

I OEDs retningslinjer framgår det at det også at ved *"planlegging av småkraftutbygging i områder med stor landskapsverdi skal det utvises særlig varsomhet med sikte på å bevare landskapskvalitetene og helheten i landskapet."* NVE viser til at det aktuelle området er kartlagt til å være et viktig friluftslivsområde og er gitt en høy verdi med tanke på landskap i kommunens miljøkartlegging. NVE mener at en utbygging av Leirdalselva vil medføre en reduksjon i landskapskvalitetene i området og medføre en ytterligere svekkelse av helheten i dette landskapsrommet.

NVE legger til grunn at en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil medføre vesentlige negative konsekvenser for landskapet i Leirdalen. Dette gjelder særlig etableringen av inntaksdam, overføring og vannveien i øvre del. Dette vil være permanente inngrep som vil være tidlige fremmedelementer i landskapet. En utbygging vil også vesentlig redusere vannføringen i Leirdalselva og Leiråga, noe som vil svekke elvenes funksjon som landskapselementer i et åpent landskap. Dette er vektlagt i vårt vedtak.

NVE mener konsekvensene for friluftslivsinteressene her må ses i sammenheng med landskapskonsekvensene av tiltaket, når friluftslivsaktivitet som her ofte er basert på landskapsopplevelsene. Slik vi ser det vil inngrepene i forbindelse med etableringen av vannveien medføre store landskapsmessige konsekvenser. Deler av rørgatetraseen må i de øvre deler sprenges. Etableringen av inntaksdam, samt en redusert vannføring, vil også påvirke opplevelsen av området i en friluftslivssammenheng.

NVE legger til grunn at en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil senke områdes verdi med tanke på friluftsliv. Dette er vektlagt i vårt vedtak.

Reindrift

Planområdet til Nedre Leiråga kraftverk inngår i beiteområdet til Hestmann/Strandtindene reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet omfatter et område på 2578 km² og har et øvre reintall på om lag 1500 dyr fordelt på 3 sidaer.

Tiltaket er planlagt i et område som brukes av reindriften store deler av året. Bruken er noe ulikt fra år til år. Reinbeitedistriktet har opplyst fylkesmannen i Nordland om at Leirdalen ikke er å anse som høyverdiområde for reinbeitedistriktet. En utbygging her vil derfor være mindre konfliktfylt enn andre steder innenfor distriktet. I sin høringsuttalelse har fylkesmannen i Nordland opplyst om at det i eventuelle vilkår for konsesjon må kreves at tiltakshaver oppretter dialog med reinbeitedistriktet for å sikre at konflikter med reindriftnæringen unngås.

NVE legger til grunn at tiltaket er planlagt i et område uten større reindriftsmessige verdier. En utbygging av Leirdalselva kraftverk vil heller ikke medføre et større arealbeslag. NVE mener allikevel at utbygger må ha en god dialog med reinbeitedistriktet ved en eventuell konsesjon. Dette vil sikre at en utbygging kan gjennomføres med minst mulig forstyrrelser.

Vannkraft i Rana kommune

Rana kommune uttaler at Rana og Nordland for øvrig har et stort kraftoverskudd, og at de omsøkte småkraftprosjektene i Ranapakken ikke er nødvendige for å dekke lokale eller regionale behov for fornybar energi. Kommunen erkjenner likevel at økt produksjon av fornybar energi er positivt og i tråd med regional og nasjonale mål for å øke fornybarandelen.

NVE har laget en oversikt over vannkraftpotensialet i Rana kommune. Oversikten gir et inntrykk av utbygd og resterende vannkraftpotensial i Rana.

Det er per tidspunkt utbygd i overkant av 2,9 TWh vannkraft i Rana kommune. De fire største vannkraftverkene i kommunen (Rana, Langvatn, Sjona og Fagervollan kraftverk) produserer 95 % av dette. Rana kraftverk er den største utbyggingen og står alene for om lag 75 % av kommunes totale produksjon. Rana kraftverk får imidlertid også overført vann fra nabokommunene, og deler av det utnyttede vannpotensialet hentes dermed utenfra. Resterende 5 % produseres i dag av 23 små kraftverk.

I tillegg til de utbygde vannkraftverkene har NVE gitt tillatelse til ytterligere 4 småkraftverk med total produksjon på ca. 55 GWh. NVE har per tidspunkt 15 søknader (331 GWh) om bygging av vannkraftverk inne til behandling, hvorav seks behandles samlet i Ranapakken, og ytterligere to søknader om bygging av Gubbeltåga og Sølvbekken kraftverk blir avgjort samtidig. Det resterende vannkraftpotensialet i Rana kommune er beregnet til 337 GWh. NVE har tidligere gitt 4 avslag til småkraftprosjekter i Rana kommune.

Småkraftsøknadene i Ranapakken ligger i et større område som er sterkt berørt av vannkraftutbygging. Østsiden av Ranfjorden og videre nordover er gjennomregulert med utbygginger i Ranelva og overføring fra Plura vassdraget på fjellet. På sørsiden av Ranfjorden ligger Ågskar kraftverk. Det er nylig gitt konsesjon til Skamdal kraftverk i samme elv. Rett nord for tettstedet Storforshei er det enten bygget, gitt tillatelse eller konsesjonsfritak til flere mindre vannkraftverk. Videre oppover i Dunderlandsdalen ligger Strandjordselva kraftverk, og Ørtfjell kraftverk er under bygging. På vestsiden av Røvassdalen ligger Reingardsåga kraftverk, og videre innover i Blakkådalen er det nylig gitt konsesjon til Tverråga kraftverk. Ved Langvatnets nordvestlige side er nedre deler av Ravnåga utnyttet i Ravnåga kraftverk. På vestsiden av Langvatnet ligger Snefjellå kraftverk som ble idriftsatt i 2014. I området mellom Snøfjellet og Melfjordbotn ligger Fagervollan kraftverk og Sjona kraftverk. Det er nylig gitt konsesjon til Farmannåga kraftverk på sørsiden av Sørfjorden. I tillegg ligger det flere søknader om bygging av små og store vannkraftverk i Rana kommune inne til behandling hos NVE.

NVE mener at mengden av vannkraftpotensialet som er utnyttet i Rana kommune er høyt. Her må det likevel tas med i betraktning at Nord-Norges største kraftverk målt i produksjon ligger i kommunen.

Restpotensialet målt i prosent vil derfor nødvendigvis bli lavt, til tross for at det fortsatt kan være flere gode prosjekter igjen. I tillegg må det tas med i betraktning at Rana kommune er landets fjerde største kommune i utstrekning, og med stort fjellareal som gir mye fall.

Eksisterende utbygginger medfører likevel ulemper for private og allmenne interesser som i hovedsak vil berøre lokalsamfunnet i kommunen. Nye konsesjonssøknader medfører press på gjenværende urørte vassdrag. Det kan tenkes at det er teoretisk mulig å sette en grense for når vannkraftpotensialet er tilstrekkelig utnyttet, og hvor mange vassdrag som bør bevares som urørte i en kommune. Flere høringsparter i Ranapakken uttaler at det er svært mye utbygd vannkraft i kommunen. Det er etter NVEs syn likevel vanskelig å sette en kritisk grense for når nok av det samlede vannkraftpotensialet er utbygd.

Det er bred politisk enighet om økt utbygging av fornybar energi i Norge. NVE vurderer fordelene opp mot ulemper for private og allmenne interesser i hver enkelt sak om vannkraftutbygging. Samlet belastning blir vurdert for ulike tema som er fellesnevner for flere saker i pakkebehandlingen. Sentrale tema for samlet belastning i Ranapakken har vært naturmangfold, landskap og reindrift. Selv om det blir gitt konsesjon til et prosjekt, setter NVE ofte vilkår og krav om avbøtende tiltak som er strengere enn det konsesjonssøknaden la opp til. Dette gjøres for at ulempene som tiltaket medfører skal være akseptable målt opp mot de fordelene tiltaket medfører. Tiltaket kan bygges gitt at vilkårene og de avbøtende tiltak som NVE setter gjennomføres. Til tross for at det er mye utbygd vannkraft i kommunen, mener NVE at det vil være den konkrete vurderingen av fordeler og ulemper i hver enkelt sak, i tillegg til en vurdering av samlet belastning for sentrale tema, som vil avgjøre om nye tiltak skal få konsesjon eller avslag.

Samlet belastning

NVE har hatt en samlet behandling av de seks søknadene om bygging av småkraftverk i Rana kommune. Mye av grunnen til dette er for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem, eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. NVE ønsker ikke bare å benytte samlet belastning-tilnærmingen knyttet opp mot biomangfold, men også andre sentrale deltemaer. Under enkelte deltema har NVE gjort en vurdering av samlet belastning i tillegg til vurderinger i hver enkelt sak. På denne måten mener vi at ev. samlet belastning kan avdekkes bedre enn dersom hver sak behandles for seg.

Landskap

Prosjektene i Ranapakken ligger i hovedsak innenfor landskapsregion 33.6 *Innlandsbygdene i Nordland*, underregion *Indre Rana*. De følgende beskrivelsene av regionen er hentet fra Nasjonalt referansesystem for landskap².

Regionen omfatter de store, U-formede dalførene i indre deler av Nordland. Karakteristisk er skogdominerte dallandskap med klart markerte landskapsrom. Jordbruksmark, vannflater, og myr i høyereliggende områder gir åpne lysninger, utsyn og variasjon i de ellers skogdekte dalene. Dalbunnene er ofte småkuperte og uoversiktlige. Nedre dalavsnitt har mektige hav- og breelvavsetninger. Dalførene i regionen grenser mot store snøsmeltingsområder, og elvene her har stor vannføring gjennom hele året. Vassdragene utgjør viktige og ofte iøyenfallende elementer i mange landskapsområder, men utformingene varierer fra hurtige stryk til dype og sakterennende løp og lengst

² Puschmann, O. 2005 – Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS-rapport 10/2005.

ned som meanderinger over brede elvesletter. Flere steder har elven gravd ut dype juv, og dalbunnen kan ha betydelig V-form. Større elver følges gjerne av vei og er ofte godt synlige. Her er også store og kjente dalfosser. De fleste vassdragene er berørt av kraftutbygging, men det finnes også elver som er varig vernet.

I øvre del av Røvassdalen er både **Røvassåga kraftverk** og **Blakkåga kraftverk** omsøkt. Svartisåga, Blakkåga og Røvassåga munner alle ut i dalen, og renner sammen i Røvassåga som munner ut i Langvassåga like øst for Langvatnet. Svartisåga er ikke berørt av vannkraftutbygging, men Tverråga kraftverk i Tverråga som renner inn i Svartisåga fra nord, fikk konsesjon i 2014. Fv 354 følger østsiden av Røvassåga oppover i dalføret, og krysser Røvassåga og Blakkåga rett oppstrøms samløpet mellom Blakkåga og Røvassåga. Øverste deler av dalføret ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

I Rana kommunes '*Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*' faller prosjektområdet til Røvassåga kraftverk inn under delområde 19 *Røvassåga (øvre del)* med samlet verdivurdering liten/middels, og stor/middels verdi for temaet landskap. Fravær av tekniske inngrep innenfor størstedelen av feltet kombinert med en uttrykksfull hovedelv gjennom dalføret er beskrevet som de viktigste landskapselementene innenfor delfeltet. Tiltak lenger oppe i vassdraget vil ifølge rapporten svekke de mest betydningsfulle kvalitetene i delfeltet. Blakkåga er ikke vurdert i kommunens miljøfaglige vurdering.

Røvassåga renner raskt i stryk og mindre fosser på omsøkt strekning. Om lag halvparten av omsøkt strekning er allerede bygget ut og utnyttet i eksisterende Storrvøvatnet kraftverk. Blakkåga har et jevnt fall på utbygningsstrekningen med innslag av enkelte strykstrekninger, men ingen større fossefall. Elva er blakket av de store mengdene med sedimenter som finnes i smeltevannet fra isbreene i nedbørfeltet. Begge elver renner nedskjært i terrenget gjennom dalsider med granskog og er i liten grad eksponert mot hoveddalen og Fv354. Inntaksmagasin og dam vil for begge prosjekter kun være synlig i svært begrensede landskapsrom. Blakkåga er planlagt bygget veiløst frem til inntaket og med tunell, men med permanent adkomstvei frem til kraftstasjonen og 25 m lang bro over elven. Broen vil kun være synlig fra eksisterende bro (Fv 354) over Blakkåga. Røvassåga kraftverk er omsøkt med nedgravd rørgatetrasé og permanent vei helt frem til inntaket. Eksisterende bro over elven skal erstattes. Det er NVEs oppfatning at vannstrengene i begge disse prosjektene er lite synlige fra omkringliggende områder, at de visuelle virkningene av de tekniske installasjonene i stor grad vil skjules av vegetasjonen rundt, og dermed ikke redusere den helhetlige landskapsopplevelsen av området.

Ved Langvatnets nordvestlige del er det omsøkt tre småkraftverk: **Bordvedåga kraftverk** i Bordvedåga, **Leirdalselva kraftverk** og **Nedre Leiråga kraftverk** i Leirdalselva og Leiråga. I '*Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*' faller området inn under delområde 7 *Trolldalen og Leirdalen* med stor til middels verdi for landskap. Glomågas løp gjennom de mektige elveavsetningene ved Glomådeltaet beskrives som visuelt dominerende i landskapet. Trolldalen skjærer seg skarpt inn i fjellsiden og åpner for et skogkledd U-formet dalføre med Trolldalselva sentralt i rommet. I noe mindre grad beskrives også Leiråga som tydelig eksponert innenfor delfeltet. Leiråga går i fosser og stryk ned mot Glomåga rett ovenfor deltaområdet, og beskrives som et iøynefallende element i landskapet over hele strekningen fra Melfjellet og ned til utløpet. Også Bordvedåga renner eksponert over blankskurt berg, og beskrives som et blikkfang for bilister og beboere langs nedre del av Ravnåga. Melfjordveien skjærer gjennom delfeltet, som ellers beskrives som med få tekniske inngrep. Øvre Leiråga kraftverk, som delvis sammenfaller med nå omsøkte Leirdalselva kraftverk, fikk konsesjon i 2008.

Leirdalselva kraftverk er planlagt med inntak i Leirdalselva og utløp i Leiråga om lag 1300 m etter samløpet mellom Leirdalselva og Leiråga. Planområdet består hovedsakelig av bart fjell og lite løsmassedekke, og det er god innsikt til berørt elvestrekning og planområdet forøvrig både fra Melfjordveien og fra dalen. Nærområdene rundt tiltaket er registrert som et viktig friluftsområde.

Store deler av den omsøkte vannveien til Leirdalselva kraftverk sammenfaller med vannveien til konsesjonsgitte Øvre Leiråga kraftverk, og vil således ikke medføre ekstra negative konsekvenser for landskapet. Øvre Leiråga kraftverk ble imidlertid opprinnelig omsøkt med en overføring av Leirdalselva. Overføringen ble avslått av NVE av hensyn til landskap og friluftsliv. Utbyggingen av Øvre Leiråga kraftverk vil medføre vesentlig redusert vannføringen i Leiråga, men elven vil likevel opprettholdes som landskapselement, mye på grunn av restvannføring fra Leirdalselva. Ved en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil både Leirdalselva og Leiråga få redusert vannføring, og dermed bli mindre synlige i landskapsbildet, både sett fra Melfjordveien og fra dalen. På grunn av det åpne landskapet og manglende løsmassedekke vil også de tekniske inngrepene forbundet med etablering av inntak og rørgate medføre store og varige sår i landskapet.

Om lag 500 m nedstrøms felles kraftstasjon for konsesjonsgitte Øvre Leiråga kraftverk og omsøkte Leirdalselva kraftverk, er Nedre Leiråga kraftverk omsøkt med hele vannveien i tunell og kraftstasjonen delvis plassert inne i tunellforskjæringen, slik at terrenginngrepene vil bli begrensede. Dam og inntak vil ligge delvis skjult i terrenget og skjermet av vegetasjon. En 80 m lang avstikker fra Melfjordveien og frem til kraftstasjonen vil utgjøre det største, varige terrenginngrepet. Fra planlagte inntak renner elven relativt rolig før fallet øker i nedre del av utbygningsstrekningen. Omkringliggende landskap domineres av bart fjell, fattig myr og fattig skog. Ved planlagt inntak er det etablert en brøytestasjon og en større oppstillingsplass. Melfjordveien følger elvens vestsida i en avstand på om lag 10-45 meter, men elva er kun stedvis synlig fra veien. Det er særlig i nedre del av tiltaksområdet, hvor veien krysser elva rett oppstrøms planlagt utløp fra kraftstasjonen, at redusert vannføring i elven vil være synlig fra veien. Området er imidlertid lite benyttet til friluftsliv, og vil kun oppleves av forbipasserende biler.

Om lag 3 km i luftlinje sørøst for kraftstasjonsområdet til Nedre Leiråga kraftverk, ligger tiltaksområdet til Bordvedåga kraftverk med utløp rett oppstrøms innsjøen Aven og grensen til Glomådeltaet landskapsvernområde. Bordvedåga kraftverk er planlagt med tunell på store deler av vannveien, og vil medføre begrensede inngrep i landskapet. I nedre del av tiltaksområdet vil tunellpåhugg, rørgate og kraftstasjon i stor grad ligge skjult av vegetasjonen. Inntak og overføring er planlagt i snaufjellet i et område som er lite brukt i friluftlivssammenheng, og vil ikke være synlige fra dalen. Tekniske installasjoner i snaufjellet vil likevel kreve god landskapstilpasning. Inntaket er planlagt bygget veiløst, men det skal etableres en 750 m lang adkomstvei fra gården Bordvedaven og frem til kraftstasjonen. Veien vil hovedsakelig gå gjennom skog med noe myr, og ikke være særlig synlig i terrenget. Elven renner over blankskurt berg over en relativt lang strekning og er stedvis synlig fra Langvassveien på nordsiden av Langvatnet, men likevel ikke i en slik grad at den danner et sentralt blikkfang.

På nordsiden av Langvatnet er en 2 km lang strekning i Ravnåga/Stillelva planlagt utnyttet i **Rausandaksla kraftverk**. I Rana kommunes '*Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*' er delfelt 9 *Ravnåga og Stillelva* gitt middels til stor verdi for temaet landskap. En vekslende topografi, elvenes tidvis dype nedskjæringer og frodige løvskogpartier skaper variasjon i landskapet innenfor delfeltet. Stedvis er karstifiseringen så omfattende at mindre bekker forsvinner under jorden. Nordover fra Rausandaksla går det en sti langs elva opp til planlagt inntak. Sau beiter i området. Ved planlagt kraftstasjonsområde kommer det ned en vei fra gården Rausandaksla som

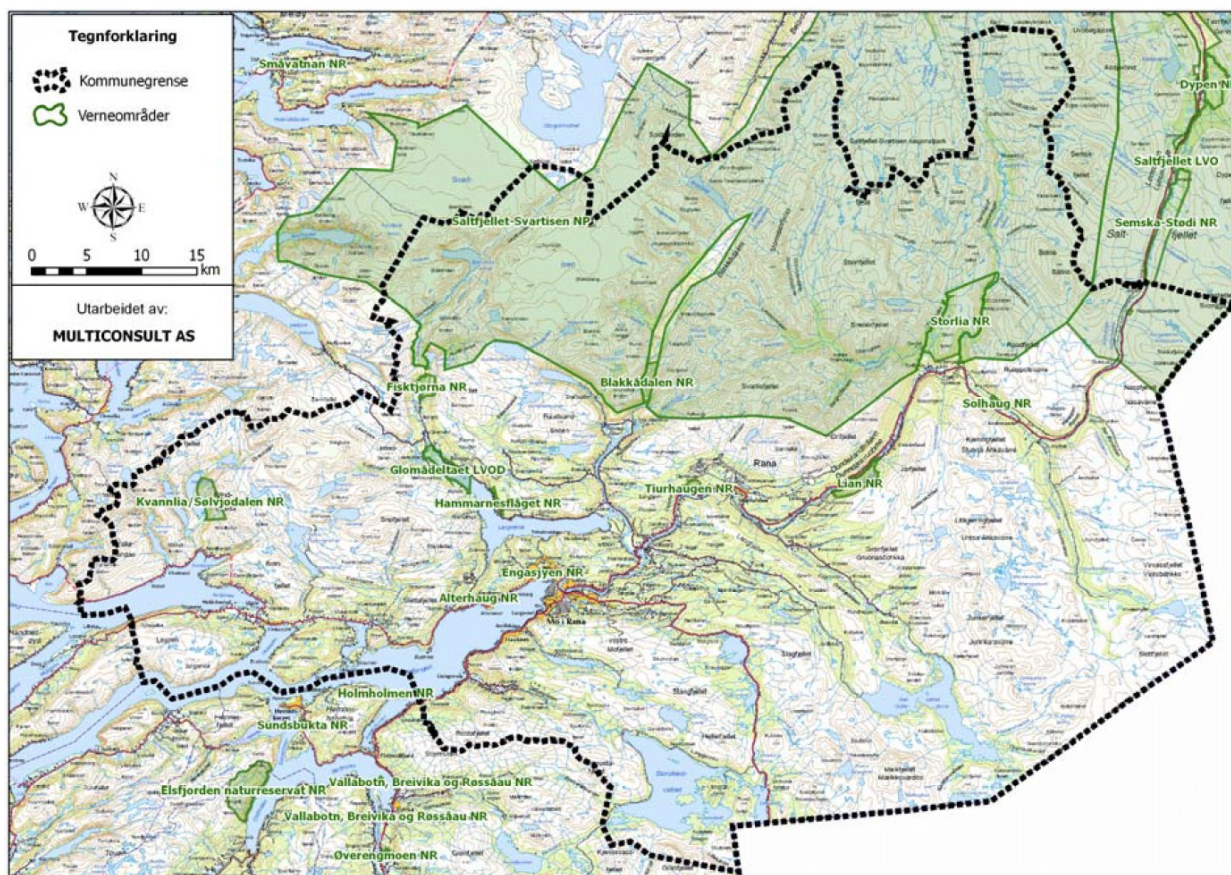
krysser elven, men området har ingen større tekniske inngrep, og oppleves i stor grad som urørt. På omsøkt utbyggingsstrekning beskrives elven som dominerende i landskapet. En utbygging her vil redusere opplevelsesverdien av elven, spesielt den estetiske verdien av Forsliforsen og Janesforsen. Kraftverket er planlagt med tunell i øvre del. De største terrenginngrepene vil være knyttet til etablering av dam og nedgravd rørgate gjennom et relativt åpent landskap i nedre del.

Nordland fylkeskommune har utarbeidet '*Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*'. Delområde *Ranfjorden* består av tre underregioner med fjordlandskap: *Sør-Helgelandskysten*, *Midt-Helgelandskysten* og *Ranfjorden*. Alle prosjektene i Ranapakken befinner seg innenfor underregion *Ranfjorden*, som er gitt liten verdi for temaet fjordlandskap.

Innenfor delområde *Ranfjorden* er det gitt stor verdi til tre landskapsområder: Saltfjellet-Svartisen landskapsvernområde, Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, samt Oksskolten. Betydelige deler av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Saltfjellet landskapsvernområde ligger i Rana kommune, mens Oksskolten ligger i Hemnes kommune. Røvassåga og Blakkåga kraftverk i Ranapakken er omsøkt med inntak tett opp mot grensen til Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark, men vil ikke berøre området innenfor vernegrensen.

Det finnes åtte prioriterte fosser i delområde *Ranfjorden*, hvorav tre ligger i Rana kommune. Bredekforsen ligger innenfor Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og er dermed vernet for utbygging. Dunderforsen ligger i Grønnfjellåga om lag 20 km øst for Røssvoll. Den prioriterte fossen inngikk i NVEs konsesjonsbehandling av Grønnfjellåga kraftverk som fikk avslag i 2008, blant annet av hensyn til fosselandskap. Nedre deler av Grønnfjellåga er nå omsøkt utnyttet i Rabben kraftverk. En utbygging som omsøkt vil ikke berøre Dunderforsen. Sprutforsen ligger øverst i elven Plura, som i dag overføres til Akersvatnet for utnyttelse i Rana kraftverk. Fossen er i dag sterkt berørt av overføringen. 02.05.2013 vedtok NVE at det skal gjennomføres en revisjon av vilkårene for konsesjon til regulering av Bjerka-Plura vassdragene, herunder vurderinger rundt krav om minstevannføring. De resterende fem prioriterte fossene ligger i Vefsn, Nesna og Leirfjord kommune. Ingen av de prioriterte fossene i Rana vil bli berørt av omsøkte småkraftverk i Ranapakken.

Til tross for at store deler av vannressursene i Rana kommune er utnyttet til kraftproduksjon, er også en ikke uvesentlig del av kommunens areal med tilhørende elvestrekninger vernet gjennom Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Nasjonalparken dekker et areal på 2102 km² i kommunene Beiarn, Meløy, Rødøy, Saltdal og Bodø utover Rana. I tilknytning til nasjonalparken er det også etablert et landskapsvernområde. Ifølge '*Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune*' er de nasjonalt verdifulle landskapskvalitetene i kommunen tilknyttet kontrastene mellom fjordflate, den bratte, frodige fjordlien, høyfjell, brefall og breflater, og i stor grad ivaretatt gjennom nasjonalparkvernet.

Figur 1. Områder som er vernet i medhold av Naturvernloven. Figuren er hentet fra 'Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune'.

Terrenginngrepene forbundet med etablering av småkraftverkene i Ranapakken vil variere mellom prosjektene. Fire av seks prosjekter er omsøkt med tunell på hele eller deler av vannveien. Blakkåga og Nedre Leiråga er omsøkt med tunell på hele strekningen. Det største terrenginngrepene forbundet med Nedre Leiråga kraftverk er etablering av inntak og en kort veistrekning frem til kraftstasjonsområdet, men selv disse inngrepene vil være relativt begrensede. Blakkåga er planlagt med permanent vei fra Fv 354 og bygging av en 25 m lang bro over Blakkåga. Ellers anses terrenginngrepene også her å være begrensede. Broa vil kun være synlig i et begrenset landskapsrom fra Fv 354, men ikke fra turstien opp langs elven. Bordvedåga er planlagt med tunell på store deler av strekningen. Nedre deler av vannveien, som ligger skjult av vegetasjonen, skal graves ned. Inntaksdammen er planlagt bygget veiløst. Terrenginngrepene i forbindelse med bygging av selve kraftverket vil bli begrensede, men det vil være behov for å bygge en permanent adkomstvei fra gården Bordvedhaven og frem til kraftstasjonen.

Rausandaksla kraftverk er omsøkt med tunell i øvre deler, mens nedre deler skal gå gjennom delvis åpent landskap og myr. Røvassåga og Leirdalselva kraftverk er begge planlagt med nedgravd rørgate på hele strekningen. Om lag halvparten av omsøkt strekning i Røvassåga kraftverk er allerede bygget ut og utnyttet i eksisterende Storrøvatnet kraftverk. Store deler av strekningen som søkes utnyttet i Leirdalselva kraftverk er det allerede gitt tillatelse til å bygge ut gjennom konsesjon til Øvre Leiråga kraftverk. Der tiltaksområdet til Røvassåga kraftverk har sparsomt med innsyn fra området nede i dalen, er imidlertid Leirdalselva kraftverk planlagt i skrint terreng med lite vegetasjon, og i stor grad eksponert for innsyn fra Melfjordveien og dalen for øvrig. Det er ikke behov for ny vei i forbindelse

med bygging av Leirdalselva kraftverk. Røvassåga er omsøkt med permanent vei frem til kraftstasjon og inntak langs eksisterende traktorvei. Kraftstasjonen er planlagt rett oppstrøms eksisterende kraftstasjon, og det skal bygges ny bro over elven, men disse vil ikke oppleves som nye fremmedelementer i området.

FNF Nordland etterlyser egne utredninger om den samlede belastningen på flere fagtemaer, deriblant landskap. Flere høringsparter trekker frem hensynet til landskap, både 'urørthet' og vassdragenes verdi for landskapet. Dersom det blir gitt konsesjon, ber Nordland fylkeskommune om at det settes krav om høy estetisk kvalitet og landskapsmessige tilpasning i utforming av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.

I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk (OED, 2007) står det om landskap at inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av verdifulle landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås. Det står også at det er naturlig å vektlegge andre kvaliteter som landskapet er en del av, og at vurderinger av landskapsinngrep bør ses i sammenheng med virkninger for tilknyttede interesser som biologisk mangfold, friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø.

For Bordvedåga kraftverk mener NVE at konsekvensene av terrenginngrep og tekniske installasjoner vil bli små, gitt skånsom utbygging på høyfjellet, men at Bordvedåga som landskapselement vil bli redusert. Vi mener at konsekvensen for elven som landskapselement til dels kan avbøtes, og legger vekt på at det ikke er viktig biologisk mangfold eller friluftsliv tilknyttet berørt elvestrekning eller influensområdet forøvrig. For Leirdalselva kraftverk mener vi at konsekvensene av en utbygging vil gi store konsekvenser for en lang elvestrekning som er svært eksponert for innsyn fra Melfjordveien og dalen for øvrig. Dette må også sees i sammenheng med at Øvre Leiråga kraftverk har fått konsesjon med forutsetning om at Leirdalselva bidrar med viktig restvannføring. Til tross for at rørgata til Leirdalselva kraftverk isolert sett ikke er særlig lang, mener vi at terrenginngrepene vil bli store og etterlate seg svært synlige landskapssår i et skrint område som i liten grad kan avbøtes. En utbygging av Nedre Leiråga kraftverk vil etter NVEs mening medføre små terrenginngrep. Vi legger også vekt på tidligere inngrep og at elvestrekningen ikke har spesiell landskapsverdi. Berørte elvestrekninger i Røvassåga og Blakkåga er lite eksponert og mindre viktige for den helhetlige landskapsopplevelsen. Bygging av Blakkåga kraftverk vil medføre moderate terrenginngrep, men planlagt bro over elven vil bli noe synlig fra Fv 354. Røvassåga kraftverk vil medføre relativt store inngrep i anleggsperioden, men vi mener at landskapet som påvirkes ligger såpass skjult i terreng og av vegetasjon at konsekvensene for det helhetlige landskapet vil bli moderate. Vi legger også vekt på tidligere inngrep i forbindelse med overlappende Storrøvatnet kraftverk, og at det ikke er særlige frilufts- eller biologiske verdier som blir berørt. En utbygging av Rausandaksla kraftverk vil medføre inngrep i et område som i stor grad oppfattes som urørt, og redusere opplevelsesverdien av elven, spesielt den estetiske verdien av Forsliforsen og Janesforsen. De største terrenginngrepene vil være knyttet til etablering av dam og nedgravd rørgate gjennom et relativt åpent landskap i nedre del.

NVE legger avgjørende vekt på hensynet til landskap i vurderingen av Leirdalselva kraftverk. Vi legger i stor grad vekt på hensynet til landskap og urørthet i konsesjonsspørsmålet for Rausandaksla kraftverk. NVE legger ikke avgjørende vekt på hensynet til landskap i vurderingene av Røvassåga, Blakkåga og Nedre Leiråga, men mener det vil være viktig å ha fokus på å minimere terrenginngrepene dersom det blir gitt konsesjon. For Bordvedåga kraftverk er det hovedsakelig den visuelle effekten av redusert vannføring i elven som representerer den største negative konsekvensen. NVE mener at slipp av minstevannføring og bidrag fra restfeltet i noen grad vil bøte for konsekvensene, men elven vil bli mindre synlig i landskapet i perioder utenom vår- og høstflom.

Reindrift

Reindrift har under prosessen skilt seg ut som et deltema NVE mener må ha en samlet vurdering av belastningen i Rana kommune, og hvordan de omsøkte prosjektene vil påvirke den samlede belastningen til de ulike reinbeitedistriktene. NVE bygger sine vurderinger på de seks søknadene, høringsuttalelser, innsigelsesmøte med Fylkesmannen i Nordland, egne befaringer i områdene og andre eksterne kilder. NVE mener på bakgrunn av dette at vi har et godt kunnskapsgrunnlag for våre vurderinger.

Reindrift har stor betydning i samisk og lokal sammenheng når det kommer til økonomi, sysselsetting og kultur. I dag blir tap av beitearealer, forstyrrelser og sperring av trekk- og flyttleier i forbindelse med arealinngrep sett på som noen av de største truslene mot reindriftnæringen. I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstykkning og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftnæringen i dag. Det fremheves også at den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder ofte er langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Småkraftprosjektene i Ranapakken fordeler seg på to ulike reinbeitedistrikter. Dette er Saltfjellet og Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. NVE vil derfor vurdere om de omsøkte kraftverkene vil påvirke den samlede belastningen innenfor disse reinbeitedistriktene. Det viktigste i denne sammenhengen vil være å gjøre en vurdering av hvilke reindriftsmessige faktorer som vil bli påvirket av de ulike utbygningene, og viktigheten av de aktuelle beiteområdene som eventuelt vil bli berørt. Inngrep i beiteområder som er en minimumsfaktor, inngrep i uberørte områder, fragmentering av arealer og påvirkning av trekk-/flyttlei vurderes her som de mest kritiske, og noe som kan medføre en viss økning i den samlede belastningen.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt

Fra Skonseng og vestover til kommunegrensa nord for Ranfjorden disponerer Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt arealene. Distriktet omfatter et område på til sammen 2578 km² og har et øvre reintall på 1500 dyr i vårflokk. Disse er fordelt på 3 siidaandeler. Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt har også et eget godkjent slakteri, og all reinen blir slaktet der.

Reinbeitedistriktet benytter ulike årstidsbeiter gjennom driftsåret. I grove trekk har de kystnære områdene av fastlandet blitt benyttet til vårvinter-, vår og forsommer beite. Østlige deler av distriktet blir nyttet til vår-, sommer- og seint høstbeite. Høyt til fjells og langt øst i distriktet er det stor fare for tidlig snøfall og store snømengder om vinteren. Øyene og en del av den ytterste kyst blir derfor brukt som vinterland. De milde vintrene og flatt terreng med gode vinterbeiter gjør disse delene av distriktet svært verdifulle som vinterbeite. Den tradisjonelle rotasjonen mellom de ulike beiteområdene er ikke fastlåst til årvisse vinterområder, vårområder osv. Årlige vurderinger av rådende beiteforhold, nye forstyrrelser og nye inngrep legges til grunn for avgjørelser om hvilke områder som blir tatt i bruk. Godt kalvingsland og gode vinterbeiter vurderes som de viktigste begrensende faktorer i reinbeitedistriktet. Reinbeitedistriktet har godkjent slakteri med tilhørende gjerdeanlegg ved Rølielva øst for Utskarpen. Reinflokken blir samlet i dette gjerdeanlegget både under flytting til vinterbeitene om høsten og under flyttingen mot sommerbeitene om våren. På grunn av avstand og topografi (vanskelige flyttleier) er distriktet ansett som relativt tungdrevet. Etablering av kraftverk, kraftledninger og veier har også vanskeliggjort bruken av gamle flyttleier. Reintransport til og fra øyene foregår nå i hovedsak med bil og ferge.

Flere høringsparter har påpekt at den samlede effekten av andre gjennomførte og planlagte tiltak innenfor Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt i dag er store og uoversiktlige. Reinbeitedistriktet krever også en egen reindriftsutredning for å kartlegge sumvirkningene av tidligere og planlagte inngrep.

Fire av de omsøkte prosjektene i Rana kommune vil komme innenfor grensene til Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Dette er Bordvedåga kraftverk, Nedre Leiråga kraftverk, Leirdalselva kraftverk og Rausandaksla kraftverk. Per tidspunkt er det gitt konsesjon til 5 småkraftverk i Rana kommune som enda ikke er bygget. Av disse er det tre som vil berøre Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Dette gjelder Laupen, Øvre Leiråga og Farmannåga kraftverk. NVE vil i vår vurdering av de fire omsøkte kraftverkene i Ranapakken se hvilken påvirkning disse vil utgjøre på den samlede belastningen på Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Det viktigste vil derfor være å vurdere hvilke faktorer og beitearealer som blir berørt ved en utbygging av de omsøkte kraftverkene.

Distriktet trekker i sin uttalelse Rausandaksla kraftverk frem som det mest konfliktfylte av prosjektene i pakken, og uttaler at de ikke kan godta en utbygging i dette området. Videre har distriktet informert Fylkesmannen i Nordland om at kraftverkene Nedre Leiråga og Leirdalselva er omsøkt i et område som ikke karakteriseres som et høyverdiområde for reindriften. Fylkesmannen fraråder utbygging av Bordvedåga kraftverk av hensyn til reindrift fordi de mener at en utbygging vil kunne forringe reindriftens mulighet til å benytte særverdiområdene flyttlei, kalvingsland, oppsamlingsplasser og gjerdeanlegg.

NVE konstaterer at Leirdalselva og Nedre Leiråga kraftverk er omsøkt i et område som av distriktet og Fylkesmannen ikke er karakterisert som et høyverdiområde for reindrift. En utbygging av disse kraftverkene vil etter NVEs mening heller ikke medføre større beslag av areal eller vesentlig negativ påvirkning. Da inngrepene eventuelt vil komme i beiteområder av lavere verdi og ikke medføre større negative konsekvenser for reindriften vurderer NVE at disse to kraftverkene ikke vil bidra til en økning på den samlede belastningen til distriktet.

NVE konstaterer at Rausandaksla kraftverk er omsøkt i et område som har større verdi for reindriften. Dette på grunn av at det brukes i store deler av året og fremstår som urørt og lite fragmentert. Dette prosjektet er også fremhevet av høringspartene som det mest konfliktfylte prosjektet innenfor distriktet. Vi merker oss også at området benyttes store deler av den snøfri perioden, og at det derfor kan bli utfordrende å unngå konflikt mellom anleggstid og reinens bruk av området. NVE mener at en utbygging av Rausandaksla kraftverk vil kunne medføre en viss økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet da prosjektet vil medføre forstyrrelser i et område som i dag fremstår som uberørt og lite fragmentert, og hvor reinen får beitero.

Området ved Bordvedåga er i *'Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune'* klassifisert til å ha middels verdi for reindrift. I reindriftskartet er planområdet merket av som vår- og høstbeite. Det går en flyttetråse langs Langvatnet mellom Leiråneset og Myrvoll som krysser nedre del av prosjektområdet. NVE er av den oppfatning at det hovedsakelig er i anleggsfasen en eventuell utbygging vil kunne medføre negative virkningene for reindrifta. Hvis denne sammenfaller med kalvingsperioden og under flyttingen av rein vil dette kunne medføre en økning i den samlede belastningen på distriktet. NVE mener videre at hvis anleggsperioden legges utenom disse periodene vil denne påvirkningen bli minimal. NVE er også av den oppfatning at dersom adkomstveien stenges med bom og det kun etableres en midlertidig anleggsvei til tunnelpåhugget vil ikke tiltaket medføre en

vesentlig økt ferdsel i området. Vi vurderer derfor at en eventuell konsesjon til Bordvedåga kraftverk ikke vil medføre en økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktet.

NVE legger til grunn at Bordvedåga, Leirdalselva og Nedre Leiråga kraftverk ikke vil medføre en økning i den samlede belastningen på Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Vi mener videre at en utbygging av Rausandaksla kraftverk vil medføre en viss økning i den samlede belastningen.

Saltfjellet reinbeitedistrikt

Saltfjellet reinbeitedistrikt omfatter deler av kommunene Rana, Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Bodø og Meløy. Reinbeitedistriktet omfatter et område på til sammen 5835 km² og har et øvre reintall på 3500 dyr. Disse er fordelt på 7 siidaandeler. Saltfjellet reinbeitedistrikt er dermed det største i reinbeitedistriktet Nordland. Av totalt 6 søknader om bygging av småkraftverk i Ranapakken, er to småkraftverk planlagt innenfor beiteområdene til Saltfjellet reinbeitedistrikt. Dette er Blakkåga kraftverk og Røvassåga kraftverk.

De østlige delene av distriktets beiter i Rana kommune har tilnærmet innlandsklima med stabile, kalde vintre, der snødekket blir liggende stabilt etter at den første snøen har lagt seg. Saltfjellet reinbeitedistrikt benytter derfor arealene øst i kommunen som vinterbeiter. Vinterbeiter er en minimumsfaktor i distriktet.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har innenfor sine områder enkelte steder svært høyt ferdselstrykk. Dette gjelder særlig deres østlige vinterbeiter i og omkring Saltfjellet/Svartisen nasjonalpark. En ytterligere tilrettelegging for ferdsel, samt annen forstyrrende aktivitet i distriktet kan derfor være uheldig.

Blakkåga kraftverk er omsøkt i nedre del av Blakkådalen. Reinbeitedistriktets leder opplyser at nedre deler av Blakkådalen ikke er å anse som høyverdiområde for distriktet og at dersom distriktet må avstå mer areal til kraftutbygging, vil utbygging i dette området være akseptabelt. NVE mener at Blakkåga kraftverk er omsøkt i et område med lav verdi for reindrift. Kraftverket vil heller ikke beslaglegge større arealer. Hvis en utbygging av Blakkåga kraftverk skjer i nær dialog med reinbeitedistriktet mener NVE at påvirkningen av en utbygging vil være minimal. Tiltaket vil komme i et område hvor det foregår ferdsel opp til nasjonalparken, men da tiltaket er omsøkt uten adkomstvei til inntaket vil ikke nye arealer gjøres tilgjengelige for ferdsel. NVE legger til grunn at en utbygging av Blakkåga kraftverk ikke vil øke den samlede belastningen på reinbeitedistriktet da tiltaket kun vil medføre et mindre arealbeslag, ikke vil øke ferdselstrykket og vil komme i et område som ikke er av høyverdi for reindriften.

Røvassåga kraftverk er omsøkt i Røvassdalen rett øst for Blakkådalen. Dette dalføret brukes av reindriften gjennom store deler av året. Området er relativt lite berørt både når det gjelder tekniske inngrep, ferdsel og forstyrrende aktivitet. Det kommer frem av reindriftskartet at det går en trekklei fra myrområdene ved Stor-Røvatnet og opp i Røvassdalen. I Rana kommunes rapport *Miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune* er temaet reindrift innenfor delområdet vurdert til ha middels verdi og lavt konfliktpotensial. Rapporten vurderer eventuelle negative konsekvenser av mindre tekniske inngrep i lavereliggende deler av området til å være begrensede. NVE bemerker at kraftstasjonen til eksisterende Storrvøvatnet i dag befinner seg i samme område som planlagt kraftstasjon for omsøkte Røvassåga kraftverk, og at om lag halvparten av nå omsøkt strekning allerede er utnyttet i Storrvøvatnet kraftverk.

NVE mener at en eventuell utbygging av Røvassåga kraftverk ikke vil påvirke vinterbeite i særlig grad. Tiltaket vil ikke beslaglegge større arealer utover anleggsperioden, og kraftstasjonen er planlagt i samme område som det eksisterende kraftverket i vassdraget. Vi mener videre at en utbygging ikke vil

medføre en vesentlig økt menneskelig aktivitet i området utover anleggsperioden. Hvis anleggsperioden tilpasses reinens bruk av området vil også påvirkningen i denne perioden være akseptable. Hvis det stilles krav om bom på adkomstveien vil heller ikke tiltaket generere økt ferdsel om vinteren. På bakgrunn av disse vurderingene mener NVE at en konsesjon til Røvassåga kraftverk ikke vil medføre særlig økning i den samlede belastningen på Saltfjellet reinbeitedistrikt.

NVE legger til grunn at konsesjoner til Blakkåga og Røvassåga kraftverk ikke vil medføre en økning i den samlede belastningen på Saltfjellet reinbeitedistrikt, gitt avbøtende tiltak.

NVE er av den oppfatning at forholdet til samlet belastning for reindrift alene ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet for sakene i Ranapakken. Det vil likevel være et tema som sammen med andre vurderinger vil påvirke avgjørelser i enkeltsaker, både når det gjelder konsesjonsspørsmålet og krav til avbøtende tiltak. Enkelte saker vil også i større grad enn andre påvirke den samlede belastningen på enkelte reinbeitedistrikt.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Leirdalselva kraftverk vil gi 8,6 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som normalt for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Leirdalselva kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

NVE har foretatt en samlet behandling av seks søknader om bygging av småkraftverk i Rana kommune. NVE har valgt å behandle sakene samtidig for å kunne gjøre en mer grundig vurdering av samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene, og samtidig gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre, og gi mer grundige innspill på samlet belastning. Under behandlingen av de seks søknadene i Rana kommune har NVE vurdert hver enkelt sak for seg, og sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet det relevant.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert drøyt 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE mener de viktigste negative konsekvensene av en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil være konsekvensene for landskap, friluftsliv og til en viss grad samlet belastning. Dette er vektlagt i vårt vedtak.

Det omsøkte tiltaket vil etter NVEs mening medføre en betydelig negativ konsekvens for landskapet i Leirdalen. Inngrepene som planlegges i fjellområdet vil fremstå som fremmedelementer i lang tid, og medføre en forringelse av landskapsverdiene i området. NVE mener videre at Leirdalselva kraftverk vil senke områdes verdi med tanke på friluftsliv, da området vil bli sterkt påvirket gjennom permanente og synlige tekniske inngrep.

Konsekvensene av en utbygging av Leirdalselva kraftverk vil etter NVEs syn medføre en økning i den samlede belastningen i Rana med tanke på landskap.

NVE mener prosjektet i Leirdalselva vil gi store negative konsekvenser som ikke kan avbøtes tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak, slik at skader og ulemper for allmenne og private interesser er større enn fordelene. Det kan derfor ikke gis konsesjon til prosjektet.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Leirdalselva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.

Vedlegg

Kart over planområdet:

